

A DISSZERTÁCIÓM KUTATÁSAIVAL KAPCSOLATOS NÉHÁNY
EREDMÉNY MEGJELENÉSE

A *WAGNER ÉS MAGYAR BARÁTAI* C. KIADVÁNYBAN, AMI
AZ AZONOS CÍMMEL, A LISZT FERENC EMLÉKMÚZEUM ÉS
KUTATÓKÖZPONTBAN 2013. 05. 17. ÉS 2014. 05. 15. KÖZÖTT
LÁTHATÓ KIÁLLÍTÁS ANYAGÁNAK ÖSSZEFOGLALÓJÁT
TARTALMAZZA.

KIADÁSRA KERÜLT: 2014. FEBR. 26. BUDAPEST.

WAGNER ÉS MAGYAR BARÁTAI

Kiállítás Budapesten
a Liszt Ferenc Emlékmúzeumban

ZENEAKADÉMIA
LISTZ MÚZEUM

PÉTER HORVÁTH
STIFTUNG

Wagner és magyar barátai

Időszakos kiállítás a Liszt Ferenc Emlékmúzeumban, Budapest,
2013. május 17-től 2014. május 15-ig
A kiállítást megnyitotta 2013. május 17-én Dr. Batta András rektor.

A kiállítás létrejöttét és anyagának megjelenését támogatja:
a Péter Horváth Stiftung
és Summa Artium.

A kiállítás rendezte, a katalógust összeállította és kiadta:
Domokos Zsuzsanna kurátor;
a Festők Liszt és Wagner társaságában című részt írta: Peteriák Anna

A kiállítás előkészítésében részt vettek:
Peteriák Anna, Eckhardt Mária, Török Miklós, Ávar Katalin,
Kankó Marietta és Török Márton. Installáció: Farkas Csilla

Köszönetet mondunk az alábbi kollégáinknak
és a kölcsönű gyűjteményeknek:

Gádor Ágnes, Kocsis Géza, Csanda Mária,
Gulyásné Somogyi Klára (Zeneakadémia, Központi és Kutatókönyvtár),
Sirtó Ildikó, Somorjai Olga (OSZK Színháztörténeti Tár),
Mikusi Balázs (OSZK Zeneműtár),
Wellmann Nóra (Magyar Állami Operaház Archivuma),
Vajda László (Magyar Nemzeti Múzeum, Történelmi Képcsarnok),
Baranyi Anna (MTA BTK Zenetudományi Intézet).

LIFE Központi és Kutató Könyvtár,
Országos Széchényi Könyvtár - Színháztörténeti Tár és Zeneműtár,
Magyar Állami Operaház Archivum,
Richter János Archivum, Győr,
Liszt Ferenc magángyűjteménye,
Magyar Nemzeti Múzeum Történelmi Képcsarnok,
MTA BTK Zenetudományi Intézet.

ISBN 978-963-08-8591-1

Kiadja:
Liszt Múzeum Alapítvány (1064 Budapest, Vörösmarty utca 35.)

A kiadvány a Bauz Stúdió gondozásában jelent meg.
Kiadványterv: Drobek Odón

< LISZT FERENC, PLOTÉNYI NÁNDOR
ÉS REMÉNYI EDE.

Joseph Albert felvétele, München, 1867

ERKEL FERENC

Litográfia, nyomda: Ny. Pataki J.,
Budapest

REMÉNYI EDE: EREDETI MAGYAR
NÉPDALOK ÉS CSÁRDÁSOK
ZONGORÁRA.
Kotta címlap részlete

számos zongoraátíratot készítettek, többek között Liszt és Wagner zenekari és színpadi műveiből. Hans von Bülow játszotta először 1853-ban Liszt h-moll szonátáját nyilvánosan, és később ő vezényelte a *Trisztán és Izolda*, valamint a *Nürnbergi mesterdalnokok* ősbemutatóját.

LISZT WAGNERRŐL

Liszt levele Károly Sándornak, Sachsen-Weimar-Eisenach nagyhercegének
Wagner Ringtől 1856. november 10.

„Wagner műve, amelynek fele már készen van s amely két év múlva (58 nyarára) egészen elkészül, úgy fog uralkodni ezen a korszakon, mint a modern művészet legmonumentálisabb erőfeszítése: hallatlan, csodálatos és fenséges.”²

WAGNER MAGYARORSZÁGI FOGADTATÁSA

Wagner neve az irodalom szerint először 1842-ben szerepel a magyar sajtóban, ahol a *Rienzi* és *A bolygó hollandi* című operáját emlegetik (az utóbbit „Repülő hollandi”-ként).³ Magyarországon először Erkel Ferenc szólataltott meg Wagner művet: a *Tannhäuser* nyitányt vezényelte 1853. december 8-án, az újonnan alapított Filharmóniai Társaság második koncertjén a Nemzeti Múzeum dísztermében.

Reményi Ede (1830–98) a magyar szabadságharc idején Görgey tábornok tábori hegedűse volt. 1853-tól lett barátja Wagner, aki így ír róla *Életem* című életrajzi írásában: „az érdekenben végtelen odaadással viseltetett”. Reményi Ede Richard Wagner műveiből átíratokat készített, amelyeket elő is adott hangversenyein, ezek az átíratok tudomásunk szerint sajnos nem maradtak fenn.⁴

3. Haraszti Emil: *Wagner Richard és Magyarország*, Budapest: Magyar Tudományos Akadémia, 1916, 210; illusztrációval, pontos meghatározással (Regélő, Pesti Divatlap, 1842. dec. 4, 97. szám, Omnibus-rovat : Varga Ildikó Rita Anna: *Richard Wagner, Hungary, and the Nineteenth Century, Aspects of Wagner's Reception in Hungary during the Nineteenth Century*. PhD diss., Universität für Musik und darstellende Kunst, Graz.

CSOPORTKÉP: AZ 1873-AS LISZT
JUBILEUMI ÜNNEPSÉG ELŐKÉSZÍTŐ
BIZOTTSÁGÁNAK TAGJAI,
A KRISZTUS ORATÓRIUM
BEMUTATÓJA IDEJÉN. Az első sorban
ülnek: Haynald Lajos bíboros, Liszt Ferenc,
Apponyi Albert gróf és Karátszonyi Guido
gróf. A hátsó sorban, balról jobbra: Huszár
Imre, Sipossz Antal, Mihelovich Ödön,
August Antal báró, Hans Richter
és Johann Nepomuk Dunkl

Hans Richter 1873. november 9-én, Liszt ötvenéves művészi jubileumának háromnapos ünneplése alkalmából vezényelte először a teljes *Christus* oratóriumot. Az ünnepség előkészítő bizottságának tagjai közül sokan tartoztak a Wagner-Társasághoz is. Wagner és Cosima nem vettek részt az ünnepségen, Wagner az Ünnepi Bizottságnak egy versstrófát írt. Cosima naplójegyzete az ünnepségek befejeztével, november 11-én:

„Éjjel rendkívüli keserűség fog el, amiért nem utaztam el Apám jubileumára. Sírnom kell, amiért így elválasztanak tőle.”¹⁹

Haynald Lajos bíboros, Liszt közeli barátja ismerte Cosima Wagnert. A szintén Liszt baráti körébe tartozó Johann Nepomuk Dunklnak, a Rózsavölgyi Zeneműkiadó egykori vezetőjének a neve is olvasható Wagner köszönő levelének címzettjei között, amelyet születésnapjára írt válaszul 1869-ben. Huszár Imre Wagner második pesti látogatásakor a fogadó bizottság egyik tagjaként várta Wagnert, Lisztet és Cosimát a Nyugati pályaudvaron, 1875. márc. 6-án.²⁰

A KRISZTUS ORATÓRIUM
RICHTERNEK AJÁNLOTT
PÉLDÁNYÁNAK CÍMLAPJA

20. Köszönettel tartozunk Varga Ildikó Rita Annának, aki kiderítette, hogy a csoportképen sokszor tévesen megnevezett Széchenyi Imre helyett Siposs Antal szerepel. Ld. 3. lábjegyzet.